

Hur simträning påverkar hundar

Hydrotherapy effects on dogs

Erika Ribacke

Kristina Johansson 2009

Sveriges Lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och Djurskyddsprogrammet

Skara 2009

Studentarbete 249

*Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health
Ethology and Animal Welfare programme*

Student report 249

ISSN 1652-280X

Hur simträning påverkar hundar

Hydrotherapy effects on dogs

Erika Ribacke

Examensarbete, 15 hp, Etologi och Djurskyddsprogrammet

Handledare: Maria Andersson

Biträdande handledare: Kristina Johansson

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Summary	5
1.1 Bakgrund	6
1.1.1 Simträning.....	6
1.1.2 Vattnets beskaffenhet.....	7
1.1.3 Resultat av simträning	8
1.1.4 Möjliga komplikationer av simträning	9
1.1.5 Beteendeförändringar hos hund vid smärta	9
1.2 Syfte	10
1.2.1 Frågeställningar	10
1.2.2 Prediktioner.....	10
2. Material och metoder	10
2.1 Om Aktiv Hund.....	10
2.2 Simträningen på Aktiv Hund.....	11
2.3 Studiedesign	11
2.4 Databearbetning	12
3. Resultat.....	13
3.1 Utvärdering av simträningen.....	13
3.2 Hur hundägare upplever att hundens fysiska hälsa påverkas av simträning	15
3.3 Hur hundägare upplever att hundens beteende påverkas av simträning	17
4. Diskussion.....	18
4.1 Hur hundägare upplever att hundens fysiska hälsa påverkas av simträning	19
4.2 Hur hundägare upplever att hundens beteende påverkas av simträning	21
4.3 Kommentarer om studiedesignen.....	22
4.4 Simträning ur ett etologi och djurskyddsperspektiv.....	22
5. Slutsatser	23
Tack till.....	23
Referenser.....	24
Bilaga 1: Enkätfrågorna	26

Sammanfattning

Simträning är ett relativt nytt område när det gäller behandling och förebyggande av olika åkommor hos hundar, men ett område som växer alltmer i popularitet. I Sverige behöver inte den som utför simträning på hund någon veterinär grundutbildning, vilket är fallet i vissa andra länder. Det som gör simträning fördelaktigt är att vatten har en förmåga att erbjuda en miljö där skadade leder avlastas, vilket gör att rehabilitering kan påbörjas tidigt utan risk att skadorna förvärras samtidigt som smärtan kan lindras hos patienten. Det finns inte så många studier gjorda på simträning på hund och de studier som finns fokuserar på hundens fysiska hälsa. Till exempel finns det studier som visar att simträning kan förbättra ledfunktionen hos hundar med korsbandsskada. Studier på simträning på människa är mer vanligt och visar att simträning kan vara fördelaktigt vid till exempel artros och fibromyalgi.

Ur etologi och djurskyddssynpunkt är det viktigt att se hur hundarna mår i samband med simträning både genom att studera deras fysiska hälsa och genom att studera deras beteende. Ofta finns det ett samband men inte alltid, eftersom en hund många gånger maskerar sin smärta. Syftet med denna studie var att utifrån ett etologi och djurskyddsperspektiv undersöka hur hundar påverkas under och efter rehabilitering i form av simträning. Studiens fokus var inte enbart hur hundarnas fysiska hälsa påverkas av simträning utan även hur deras beteende påverkas och avsikten med studien var att få hundägares egna upplevelser angående detta.

För att få hundägares upplevelser av hur hundar påverkas av simträning skickades enkäter ut till kunder på ett rehabiliteringscenter som tillhandahåller simträning för hund. Detta resulterade i att 31 enkätsvar kom att användas i denna studie. Frågor ställdes om hundens bakgrund och upplevelser av hur hunden i olika avseenden påverkats av simträningen.

Studien visar att simträning kan ha en positiv påverkan på hundars fysiska hälsa samt på deras beteende, vilket visar sig i hundägarnas upplevelser av att hundarna orkar mer i vardagen och uppfattas som mer positiva, jämfört med innan simträningen. Simträning verkar även kunna ha en smärtlindrande effekt, vilket i sin tur tycks ha en positiv påverkan på hundarnas humör. Många hundägare upplever en positiv förändring i hundens humör, trots att de har angett att hunden även i normala fall har upplevts som mycket lekfull. Om detta beror på att hunden har maskerat sin smärta är svårt att avgöra, men det visar ändå på vikten av att både studera den fysiska hälsan och beteendet hos hunden. Att smärtan kan minska och att mer ork hos hundarna leder till större möjligheter för dem att kunna aktiveras mer i vardagen talar för att simträning har möjlighet att höja hundars livskvalitet. Komplikationer eller problem i samband med simträning visar sig inte vara vanligt förekommande hos hundarna i denna studie. Sett utifrån djurskyddssynpunkt visar denna studie att om hänsyn tas till hur hunden påverkas av simträningen, kan simträning anses vara förmånligt för hundar.

Summary

Hydrotherapy is a relatively new area when it comes to treatment and prevention of different problems in dogs, but an area that is growing in popularity. In Sweden, the person who performs hydrotherapy on dogs doesn't need veterinary education, which is the case in some other countries. What makes hydrotherapy advantageous is that water has an ability to provide an environment where injured body parts can be supported, which means that rehabilitation can start early without the risk of affecting the injury and in the same time relieve the pain for the patient. There are only a few studies of hydrotherapy on dogs and these studies focus on the physical health of the dog. For instance there are studies that show that hydrotherapy can improve joint function in dogs with cranial cruciate ligament rupture. Studies of hydrotherapy on humans are more common and show that hydrotherapy for instance can be beneficial on osteoarthritis and fibromyalgia.

From an ethological- and animal welfare point of view it is important to see how dogs feel in the situation of hydrotherapy both by studying their physical health and their behaviour. Often these two parts depend on each other but not always, because dogs often hide their pain. The aim of this thesis was to investigate how dogs are affected both during and after hydrotherapy, from an ethological- and animal welfare point of view. The focus of this study has not only been on the physical health of the dogs but also on how their behaviour is affected and the purpose was to get the owners own experiences of this.

To get the owners experiences of how dogs are affected by hydrotherapy, inquiries were sent out to clients at a rehabilitation centre which provides hydrotherapy for dogs. The result of this was that 31 replies could be used in this study. Questions were asked about the background of the dog and experiences of how the dog has been affected by hydrotherapy in different circumstances.

This study shows that hydrotherapy can have a positive effect on the physical health of dogs and on their behaviour, which is shown in the owners' experiences of their dogs having more strength in their daily life and being more positive, in comparison with how they were before the hydrotherapy began. Hydrotherapy also seems to have a pain relieving effect, which in turn seems to have a positive effect on the temperament of the dogs. Many dog owners experience a positive change in their dog's temperament, despite the fact that they experienced the dog to normally be very playful. If this is because the dog have been hiding it's pain is hard to interpret, but it does show the importance of studying both the physical health and the behaviour of the dog. The fact that pain can be reduced and that more fortitude of the dogs increase the opportunities for them to be stimulated in their daily life indicate that hydrotherapy can improve quality of life for dogs. Complications or problems due to hydrotherapy doesn't seem to be common for the dogs in this study. From an ethological- and animal welfare point of view this study shows that if consideration is taken to how the dog is affected by hydrotherapy, hydrotherapy can be said to be beneficial for dogs.

1. Inledning

Fysioterapi på djur går i Sverige under begreppet alternativmedicin, vilket har definierats som de behandlingsmetoder som har till syfte att behandla och förebygga sjukdomar på djur, men där effekten av behandlingen saknar vetenskapliga belägg (SOU 2001:16). I en av statens offentliga utredningar (2001:16) visar det sig att i bland annat Norge, Belgien och Tyskland anses endast en veterinär ha tillräcklig kompetens för att utföra fysioterapi på djur. I Storbritannien och USA krävs minst en veterinär grundutbildning. I Sverige däremot behöver inte fysioterapi på djur utföras av veterinär, utan vem som helst med kunskaper om fysioterapi kan utföra det i praktiken. Detta, menar utredningen, gör det svårt för den enskilda djurägaren att veta hur kvaliteten på den erbjudna fysioterapin är och gör även denna form av behandling riskabel sett utifrån djurskyddssynpunkt (SOU 2001:16).

Fysioterapi blir allt vanligare för våra djur eftersom vi ser dem som familjemedlemmar och ofta vill ge dem den vård som vi skulle ha gett oss själva (Holmgren et al., 2008). I det här arbetet ska ett område inom fysioterapin och dess effekter på hund utforskas närmare, nämligen simträning av hund. Ur etologi och djurskyddssynpunkt är det viktigt att se hur hundarna påverkas i samband med simträning både genom att studera deras fysiska hälsa och genom att studera deras beteende. Med anledning av den ringa forskning som finns på hur hundar påverkas av simträning, samt att den forskning som finns huvudsakligen är inriktad på hur hunden påverkas fysiskt, är det av intresse att mer forskning tillägnas detta område och att fokus även läggs på hur hundars beteende påverkas av simträning. Detta ligger till grund för denna studie.

1.1 Bakgrund

Fysioterapi är ett tämligen nytt område för behandling och förebyggande av olika åkommor och skador hos våra husdjur och lämpar sig lika bra för hårt arbetande hundar som för åldrande hundar (Canapp, 2007). Att simträna sin hund är en form av fysioterapi och även om simträning har visat sig ha god effekt på rehabilitering av människor (Kelly et al., 2000; SOU 2001:16; Fernandes de Melo Vitorino et al., 2006; Monk, 2007; Silva et al., 2008) är simträning på hund fortfarande ett relativt utforskat område.

Här nedan presenteras forskning som har gjorts på simträning. Därtill ges en kort beskrivning av hur simträning på hund går till, smärta hos hund, vilka effekter av simträning som kan förväntas samt vilka komplikationer av simträning som kan uppkomma. Detta för att öka förståelsen för i vilka avseenden simträning kan påverka hundar.

1.1.1 Simträning

Simträning på hund utförs i regel i en bassäng som vidare kan vara utrustad med jetstream, vilken vid påslag ger en vattenström som ökar motståndet i vattnet (Levine et al., 2004). Temperaturen i vattnet bör ligga mellan 25 och 27°C. Hundar som simmar för tränings skull kan ha kallare vatten, medan varmare vatten är bra för hundar som simmar i rehabiliteringssyfte (Gross, 2007; Monk, 2007). Simträning kan även utföras i till exempel en sjö, men då är det viktigt att vara uppmärksam på att vattnet inte är för kallt och att omgivningen i sig är säker för hunden (Levine et al., 2004; Holmgren et al., 2008). I början bör simpassen hållas korta och hunden ges möjlighet att vila ett flertal gånger. Detta beror

också på vilken erfarenhet hunden har av simning sedan tidigare samt på i vilken kondition hunden är i (Gross, 2007; Monk, 2007).

Det är bra om hunden i alla fall till en början använder flytväst. Många gånger kan flytvästen under senare träningsstillfällen tas av, eller bytas ut mot sele, men utan flytväst händer det ibland att hundens bakdel sjunker ner i vattnet och att hunden därigenom får en sämre simteknik. En bra position av hundens kropp i vattnet eftersträvas, vilket är särskilt viktigt för hundar med ryggproblem, och av denna anledning kan det därför vara klokt att alltid använda flytväst. Det är även vanligt att linor används, i alla fall till en början, och dessa fästs vid flytvästen eller selen. Linor används för att ha bättre kontroll på hunden när den är i bassängen, till exempel för att kunna hala in den för att låta den vila. Förutom dessa hjälpmedel använder man ofta leksaker till hundarna i bassängen för att öka deras motivation till att simma, för att öka tempot och som ett sätt att kunna styra dem i bassängen (Levine et al., 2004; Monk, 2007; Holmgren et al., 2008). Ett sätt för att sedan kunna mäta resultatet av simträningen är att mäta omfånget på hundens lår och framben för att se hur muskulaturen där påverkas (Monk et al., 2006).

1.1.2 Vattnets beskaffenhet

För att mest fördelaktigt kunna utnyttja simträning som rehabiliteringsform för hundar är det viktigt att veta hur vattnet i sig fungerar och hur det ska förhållas till varje enskild hund. Här åsyftas framförallt vattnets densitet, flytkraft, motstånd, och hydrostatiska tryck.

Densitet är förhållandet mellan ett objekts massa och vikt och det är densiteten som påverkar flytförmågan. Ju högre densitet ett objekt har, desto lättare har det att sjunka i vatten. Detta innebär att en nått liten hund eller en hund med stora muskler har svårare att hålla sig flytande, än till exempel en fet hund eller en hund med benskörhet, och kan därmed vara i behov av flytväst. Med detta i åtanke kan simträningen väljas att försvåras genom att vikter läggs på hunden, vilket gör att densiteten ökar och mer arbete krävs av hunden för att hålla sig flytande (Levine et al., 2004; Monk, 2007).

Vattnets flytkraft verkar i motsatt riktning till gravitationen. Det är av den anledningen som ett objekt kan uppfattas som viktlöst i vatten. Detta är en av orsakerna till att simträning kan vara bra för rehabilitering av skador, då den skadade kroppsdelens kan tränas utan att behöva belastas. Det finns dock vissa saker att ha i åtanke. En kropp sägs vara i jämvikt när gravitationen och centrum av vattnets flytkraft befinner sig i samma vertikala linje av kroppen. Om denna jämvikt inte uppnås leder det till att kroppen börjar rotera. Detta kan till exempel bli fallet med hundar som har ryggproblem, varför det är viktigt att använda flytväst på dessa hundar. Med hänsyn till detta bör dessutom noggrannhet tas med hur flytvästar och flytdynor sitter på hunden, så att de inte orsakar att hunden tappar över i vattnet (Levine et al., 2004; Monk, 2007).

Motståndet i vattnet orsakas av vattenmolekylernas friktion mellan varandra. Vattenmolekyler har lättare att slå sig ihop vid vattenytan, vilket gör att motståndet är något högre vid vattenytan än djupare ner i vattnet. Detta gör att en svag hund kan ha lättare för att röra sig djupare ner i vattnet (Levine et al., 2004; Monk, 2007). Turbulens är när vattenmolekylerna rör sig oregelbundet, vilket leder till högre motstånd. Graden av turbulens påverkas av objektets hastighet i vattnet och av hur strömlinjeformat objektet är. Motståndet i vattnet är fördelaktigt när det gäller att träna upp svaga muskler och leder. Här finns det möjlighet att själv påverka det motstånd som hunden får, genom att till

exempel använda jetstream eller olika flytdynor. Motståndet gör det jobbigt för en hund med dålig simteknik, då den kan ha svårigheter att kontrollera sina kroppsrörelser i vattnet (Edlich et al., 1987; Monk, 2007). Av denna anledning kan en hund lätt överanstränga sig under simträning, vilket gör att simpasset bör indelas i intervaller (Prankel, 2008). Det är också viktigt att tänka på att motståndet minskar när temperaturen på vattnet ökar, vilket kan göra att en hund med svaga muskler har lättare att röra sig i varmare vatten (Monk, 2007).

Det hydrostatiska trycket ger ett konstant tryck på kroppsdelar i vatten och ju längre ner i vattnet en kroppsdel befinner sig, desto högre blir trycket på den. Detta påverkar blodflödet uppåt i kroppen, vilket i sin tur kan ha en reducerande effekt på svullnader. Lungvolymen kan dock påverkas av det hydrostatiska trycket, vilket gör att försiktighet bör tas till hundar med respirationsstörningar eller hundraser med korta nosar för att inte syrebrist ska uppstå (Edlich et al., 1987; Levine et al., 2004; Monk, 2007; Prankel, 2008).

1.1.3 Resultat av simträning

Målet med simträning är bland annat att återställa funktion och livskvalitet för individen, men även att bibehålla den funktion som finns (Levine et al., 2005). Simträning kan till exempel vara fördelaktigt vid nedsatt funktion i leder, övervikt eller efter operation av ortopediska eller neurologiska skador (Levine et al., 2004; Molyneux, 2004). Simträning har även en god effekt på hundar med asymmetrisk muskulatur, eftersom den ger en liksidig träning för benen (Holmgren et al., 2008).

Den vanligaste knäledsskadan på hundar är korsbandsruptur och ett vanligt problem är att detta, även efter operation, orsakar hälta och förtvinande muskler hos hunden (Johnson et al., 1994; Jandi & Schulman, 2007). Flera studier har gjorts på rehabiliteringsträning för hund efter korsbandsoperation som en möjlighet att motverka detta problem. En studie gjordes där en grupp hundar fick genomgå ett simträningsprogram, medan den andra gruppen ordinerades sträng vila. Simträningen visade sig ge en större förbättring av ledfunktionen än vad den stränga vilan gjorde (Marsolais et al., 2002). En annan studie gjordes, där både friska och opererade hundar deltog och där hundarna delades in i grupper som antingen fick träna på ett löpband eller fick utföra simträning. Resultaten från studien visade att för både friska och opererade hundar gav simträningen upphov till större rörlighet i knälederna än vad löpbandsträningen gjorde (Marsolais et al., 2003).

Simträning kan även ha effekt på artros. En studie gjordes på människor med knäartros, där en grupp fick genomföra simträning, medan en annan grupp fick motionera på land. Båda rehabiliteringsmetoderna visade sig minska smärta i knän och öka rörligheten, men simträningen hade överlägsen effekt när det gällde att långsiktigt minska smärta före och efter motion (Silva et al., 2008). Förutom det att simning kan avhjälpa smärta i leder och därmed ge möjlighet att träna över huvud taget, har det visat sig att energiåtgången vid simning är ungefär fyra gånger så hög som att springa samma sträcka (Edlich et al. 1987). Det gör simträning till ett bra och skonsamt alternativ för viktminskning. Viktminskning i sig har visat sig ha positiv effekt på hundar med artros, där en studie visar att det blev en klar skillnad i hundars hälta efter det att de hade genomgått ett viktminskningsprogram (Impellizeri et al., 2000).

Det som sammantaget gör simträning fördelaktigt är således vattnets förmåga att erbjuda en miljö där skadade leder avlastas, vilket gör att rehabilitering kan påbörjas tidigare än vid

rehabiliteringsövningar på land samtidigt som smärta kan lindras. Även om sträng vila på land är beordrad kan med vattnets hjälp därför den fysiska träningen ändå påbörjas tidigt utan att skadorna förvärras (Kelly et al., 2000).

1.1.4 Möjliga komplikationer av simträning

Det är viktigt att känna till saker som kan inträffa i samband med simträning för att på bästa sätt kunna förebygga och förhindra detta. Förutom det som bör hållas i åtanke angående vattnets beskaffenhet kan vissa hundar till exempel få diarré till följd av simträning, vilket kan bero på kontaminering av bassängen (Levine et. al 2004; Molyneux, 2004). Svansförlamning är ett annat fenomen som kan förekomma och innebär att svansen hänger orörlig rakt ner. Detta är något som ofta är mycket smärtsamt för hunden, men symtomen försvinner av sig självt, i de flesta fall på ett par dagar. För att i möjligaste mån undvika svansförlamning är det viktigt att undvika stora förändringar i klimatet, särskilt kyla, samt att vara noga med att inte överanstränga hunden (Steiss, 2002).

Hundar som har problem med magen, öppna sår, infektioner eller respirationsproblem ska helst undvika simträning. Vidare bör försiktighet tas till simträning med äldre hundar samt hundar som är extremt överviktiga, har hud- eller öronproblem eller epilepsi (Monk, 2007). Hundar med mycket dålig simteknik, hundar som inte tycker om att simma och hundar som är stressade kan få panik under simträning och kan skada sig själva eller de personer som finns runt om. Simträning kan fortfarande ha fördelar för dessa hundar, men en förutsättning är att hänsyn tas till hundens tidigare erfarenheter av vatten och att hunden kanske tillåts simträna innan en planerad operation för att på så sätt minska stressen för simträningen senare vid rehabiliteringen (Levine et al., 2004). I vissa av de här fallen kan dock simträning vara direkt olämpligt och alternativa rehabiliteringsmetoder bör övervägas (Doyle, 2004; Gross, 2007; Monk, 2007). Enligt en av statens offentliga utredningar (SOU 2001:16) är andra risker förknippade med alternativmedicinska behandlingar på djur, sett utifrån djurskyddssynpunkt, bland annat felaktig diagnos och behandling, fördröjd veterinärmedicinsk behandling samt smittspridning. Detta eftersom ett veterinärbesök, som normalt hade varit första åtgärd vid en skada på en hund, kanske blir uppskjutet om hundägaren hoppas på att fysioterapi istället ska kunna åtgärda problemet.

1.1.5 Beteendeförändringar hos hund vid smärta

Det kan vara svårt att avgöra när hundar har ont, eftersom de kan vara skickliga på att maskera sin smärta. Ett tecken på smärta är att beteendet ändras (Hellyer et al., 2007). Det har visat sig att många av de beteenden som människor uppvisar vid smärta, uppvisas även av hundar, såsom sömnsvårigheter, irritation, aptitlöshet, förändringar i rörelseapparaten samt tillbakadragenhet (Wiseman-Orr et al., 2004). Andra generella tecken på smärta hos hund är att den förlorar sitt normala beteende eller reagerar starkt på beröring. Detta kan till exempel visa sig genom minskad aktivitetsnivå, eliminering inomhus, ökad vokalisering, uppvisad aggression och rastlöshet. Smärtupplevelser är dock individuella och påverkas bland annat av ålder (Hellyer et al., 2007).

För att på bästa sätt förhindra smärtupplevelser hos hund kan med fördel fysisk rehabilitering kombineras med smärtlindrande läkemedel av något slag. Simträning kan i det här fallet vara en långsiktig metod för att hantera smärta hos hund (Hellyer et al., 2007). Simträning har till exempel visat sig leda till både smärtlindring och beteendeförändring hos människor, där en studie gjord på kvinnor med sömnsvårigheter till

följd av fibromyalgi visade att simträning hade en positiv inverkan på kvinnornas livskvalitet, att smärtan minskade och att kvinnorna sov bättre (Fernandes de Melo Vitorino et al., 2006).

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att utifrån ett etologi och djurskyddsperspektiv undersöka hur hundar påverkas under och efter rehabilitering i form av simträning. Denna studies fokus är inte enbart hur hundars fysiska hälsa påverkas av simträning utan även hur deras beteende påverkas och avsikten med studien är att få hundägares egna upplevelser angående detta.

1.2.1 Frågeställningar

- Hur upplever hundägare att hundens fysiska hälsa påverkas av simträning?
- Hur upplever hundägare att hundens beteende påverkas av simträning?

1.2.2 Prediktioner

Med beaktande av att den forskning som har gjorts på simträning av hund har visat att simträning har positiv effekt på hundarnas fysiska hälsa, görs antagandet att även hundägarna upplever att hundarnas fysiska hälsa har påverkats efter det att de har börjat med simträning. Vidare antas med hänsyn till den forskning som visar att smärta ger förändringar i beteende, att hundägarna kommer uppleva att hundarna har ändrat sitt beteende till följd av simträningen. Om smärtan hos hundarna minskas bör beteendeförändringar av det positiva slaget kunna noteras. Om däremot smärtupplevelsen ökar till följd av simträningen bör beteendeförändringar istället ses av det negativa slaget.

2. Material och metoder

För att besvara frågeställningarna kontaktades Aktiv Hund i Veland, som erbjuder friskvård och rehabilitering för hundar.

2.1 Om Aktiv Hund

På Aktiv Hund jobbar tre personer med friskvård och rehabilitering av hundar. Ägaren av företaget är legitimerad sjukgymnast inom humanvård samt friskvårdskonsulent för hund. Förutom henne finns ytterligare en friskvårdskonsulent samt en hundfysioterapeut. Aktiv Hund har nära samarbete med olika veterinärer. De allra flesta av Aktiv Hunds kunder har, enligt personalen, varit i kontakt med en veterinär innan de har kommit till Aktiv Hund för rehabilitering. Av de kunder som simmar för rehabiliteringssyfte på Aktiv Hund har, enligt uppgifter från personalen, ungefär tio procent remitterats från en veterinär och ungefär åttio procent rekommenderats simträning av en veterinär.

Simträningen utförs i en bassäng som är 3 x 4 kvadratmeter stor och 1,40 meter djup och har en vattentemperatur på 25°C. Det finns en trappa upp till bassängkanten och en ramp ner i vattnet som hundarna kan använda sig av. De hundar som själva inte kan eller vill gå i vattnet, lyfts i. Här erbjuds flytvästar och selar i olika storlekar, flytdynor och olika leksaker för att kunna motivera hundarna till att simma. Flytväst eller sele används alltid

som en säkerhetsåtgärd. Linor används vanligen i början, men väljs oftast att plockas bort allt eftersom hunden vänjer sig vid simningen.

2.2 Simträningen på Aktiv Hund

Simträningen av varje hund börjar alltid med en genomgång av sjukdomshistorien och läggs därefter upp med hänsyn till denna. Inför varje simpass tillfrågas hundägaren hur hunden har mått efter det senaste besöket för att simträningen ska kunna anpassas på bästa sätt till varje enskild individ. Varje simpass inleds med uppvärmning, vilket anpassas efter varje individs behov och går till på så sätt att hunden får simma lugnare i bassängen till en början, ofta med leksak i munnen. Efter hand kastas leksaken så att hunden, genom att jaga leksaken, successivt får öka sitt tempo. I slutet av varje simpass får hunden varva ner genom att simma i sitt eget tempo, ibland med leksak. När en hund simmar de första gångerna hålls simpassen korta med flera pauser. Efter hand som hunden blir van med att simma ökas simpassens längd till maximalt trettio minuter. När hundarna har uppnått maximal simtid kan graden av simträningen ibland ökas ytterligare genom användning av jetstream. Efter varje simpass sköljs hundarna av innan efterbehandlingen som i regel består av massage och stretching under en värmelampa i mottagningsrummet.

För att hålla koll på hur simträningen fortlöper mäts omfånget på hundarnas lår och framben, och ibland även knän, med jämna mellanrum. Hundarna vägs om det anses vara relevant. Värdena journalförs sedan tillsammans med sjukdomshistorien, kort information om hur varje simpass har fortlöpt samt vilka hjälpmedel som har använts.

2.3 Studiedesign

Syftet med denna studie var att ta reda på hur hundar påverkas av simträning. Eftersom hundarnas upplevelser inte kunde observeras direkt lämnades enkäter ut till hundägarna för att få deras egna upplevelser om hur hundarna påverkas av simträningen. Det finns alltid en risk med att få en ägares tolkning av sin hunds beteende istället för att kunna observera detta direkt. Samtidigt är det svårt att observera hundarnas känslor, vilket endast hade blivit tolkningar. Hundägarna lever trots allt mycket nära sina hundar och är de som snabbast upptäcker förändringar i hundarnas fysik och beteende. Med hjälp av enkäter kan även information fås om vad som händer utöver själva simträningssituationen, än om endast observationer görs av hundarna på plats i lokalen. Enkäter ger vidare hundägarna möjlighet att svara i lugn och ro, till skillnad från om intervjuer används. En enkätundersökning ansågs således som det bästa alternativet för att få svar på frågeställningarna och ett viktigt delmoment blev därför att försöka utforma så lättbegripliga frågor som möjligt.

Enkäterna delades ut mellan den 9 och den 27 mars och skulle besvaras av hundägarna senast den 31 mars. För att få in så mycket data som möjligt och för att förtydliga svaren från hundägarna gjordes även en studie av patientjournalerna. Från journalerna plockades uppgifter om viktförändringar, mätning av omfång på lår, framben och knän, simpassens längd och utformning, vilka fysioterapeutiska metoder som använts förutom simträning samt om instruktioner för övningar i hemmet getts. För att veta vilka journaler som skulle kopplas till vilka enkäter fick hundägarna ange hundens ras, namn och ålder på enkäterna. Detta anonymiserades sedan i resultatbeskrivningarna.

Enkäterna lämnades ut till alla hundägare vars hundar simtränades i rehabiliteringssyfte. Rehabilitering definieras som återanpassning till ett normalt liv (Nationalencyklopedin, 2009). Anledningen till detta val var att syftet med träningen för dessa hundars del är att få en fysisk förändring för att höja livskvaliteten och det är denna förändring som är intressant att utvärdera för denna studie. Detta innebar att journalerna till alla kunder på Aktiv Hund gick igenom tillsammans med personalen för att välja ut alla hundar som simtränades i rehabiliteringssyfte. Med det menas att alla fall, där ägarna simmade sina hundar för att de blivit rekommenderade simträning av sin veterinär, alternativt på eget bevåg önskade en fysisk förbättring av hunden och dess funktion i vardagen, valdes ut. Hundar som var friska och endast simrades för friskvård kom därför inte med i studien. Av denna anledning blev detta inget slumpmässigt urval, dock lämnades enkäter ut till i princip alla kunder som rehabiliteringstränade sin hund med hjälp av simträning. Detta resulterade i att 60 enkäter lämnades ut, vilket representerar det antal kunder som i rehabiliteringssyfte antingen påbörjade simträning med sin hund eller som redan var befintliga kunder på Aktiv Hund under den treveckorsperiod som enkäterna delades ut. Enkäterna lämnades ut antingen personligen eller genom personalen när kunderna var på Aktiv Hund, alternativt postades till dem som inte hade inbokad tid under perioden för utlämning av enkäterna.

Frågorna till enkäterna utformades med inspiration av den litteratur som fanns kring ämnet. Enkäterna bestod av 28 frågor indelade i olika delar (se bilaga 1). Den första delen handlade om hundens bakgrund, där hundägaren fick beskriva hundens vardag och varför den simtränas. Den andra delen handlade om själva simträningen, där frågor ställdes om bland annat hundens erfarenhet av simning och hur simträningen i sig har gått till. Den tredje delen bestod av en utvärdering av simträningen, där hundägaren fick ringa in passande alternativ på en fyrgradig skala, där 1 stod för "inte alls", 2 för "i liten grad", 3 för "i ganska hög grad" och 4 för "i mycket hög grad". Detta för att undvika att hundägarna skulle gå den gyllene medelvägen. Frågorna här utmärktes av att hundägarna skulle bedöma i hur hög grad hunden förändrats i olika avseenden, bland annat i beteende och fysik. Fördelen med denna typ av frågor är att svaren från de olika enkäterna blir lättare att jämföra med varandra och att hundägarna tvingas till att ta ställning. Nackdelen är att de förvalda alternativen kanske inte alltid helt överensstämmer med hur hundägarna egentligen hade velat svara. Hundägarna gavs därför även möjlighet att kommentera sina svar. Den fjärde och avslutande delen av enkäten bestod av frågor angående vad som har hänt efter simträningen, till exempel om komplikationer har uppstått och vilka resultat som har kunnat ses. För att även personalen på Aktiv Hund skulle få ut så mycket som möjligt av denna enkätundersökning ställdes även en del frågor som låg i deras intresse.

2.4 Databearbetning

När enkätsvaren kommit in kopplades data från dessa ihop med data från journalobservationerna. Namnen på hundarna ersattes av en siffra för att göra det möjligt att kunna särskilja varje enskilt fall samtidigt som enkätsvaren anonymiserades. Data från enkäterna och journalobservationerna fördes därefter in i en excelfil. På de frågor där hundägarna skulle bedöma sina svar genom att ringa in förvalda alternativ, delades varje fråga upp i fyra kolumner, där varje förvalt alternativ utgjorde en kolumn. På detta sätt kunde sedan andelen lika svar för varje kolumn, således varje svarsalternativ, sammanställas. På vissa frågor hade hundägarna utelämnat svar, vilket innebär att svarsfrekvensen på dessa frågor blev lägre än på andra. Hänsyn till detta togs vid uträkningarna.

På vissa av de öppna frågor där hundägarna ändå hade gett mycket liknande svar, kunde en gradering av de olika svaren göras så att de kunde placeras i en viss kolumn. På frågan om skillnad i hundens smärta idag blev svaren till exempel antingen att hunden aldrig visat smärta, att det inte var någon skillnad i hundens smärta, att smärtan blivit mindre eller att hunden inte längre hade eller visade någon smärta idag. Av den anledningen kunde alla svar delas in i någon kolumn. Detsamma gällde frågorna om skillnad i hundens humör samt hundens lekfullhet. Vissa frågor gick att jämföra med information från journalerna för att se om det fanns en antydning till samband mellan hundägarnas svar. För att till exempel se om antalet ytterligare behandlingar förutom simträning skulle påverka ägarnas svar gjordes en jämförelse med utvalda enkätsvar (se figur 3 och 4). Då ingen av hundägarna hade ringat in svarsalternativ 1 på dessa frågor, valdes de att tas bort från resultatredovisningen.

Frågor som inte har bearbetats vidare är dels de frågor som endast funnits med i Aktiv Hunds intresse och dels de frågor som avvek för mycket från syftet. Även om frågorna från början hade sitt värde för att uppnå syftet med studien kom de av flera orsaker inte att vara tillräckligt användbara för att besvara frågeställningarna.

3. Resultat

Av 60 utlämnade enkäter kom 32 svar tillbaka, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 53 procent. Ett enkätsvar plockades bort då den hunden inte simmade för rehabiliteringssyfte. Detta innebär att 31 enkätsvar användes i studien.

Här nedan presenteras ett urval av de sammanställda resultaten från enkäterna och journalstudierna. Urvalet har gjorts utifrån studiens syfte. För att få en överblick presenteras först resultaten av frågorna om utvärdering av simträningen, där hundägarna hade möjlighet att bedöma sina svar genom att ringa in ett svarsalternativ. För att ge en så tydlig översikt som möjligt över hundägarnas svar, presenteras här även medianen för svaren på varje fråga. Därefter följer resultaten som kan kopplas till studiens frågeställningar, om hur hundägare upplever att hundens fysiska hälsa påverkas av simträning samt om hur hundägare upplever att hundens beteende påverkas av simträning. Resultaten presenteras i diagram, tabeller och löpande text. De skriftliga kommentarerna från hundägarna presenteras i de fall där de anses fylla sitt syfte. Dessa kommentarer ska inte ses som representativa för alla hundägare, utan som ett komplement till datamaterialet. Slutligen följer kommentarer om studiedesignen samt en avslutande del om simträning sett utifrån etologi och djurskyddsperspektiv.

3.1 Utvärdering av simträningen

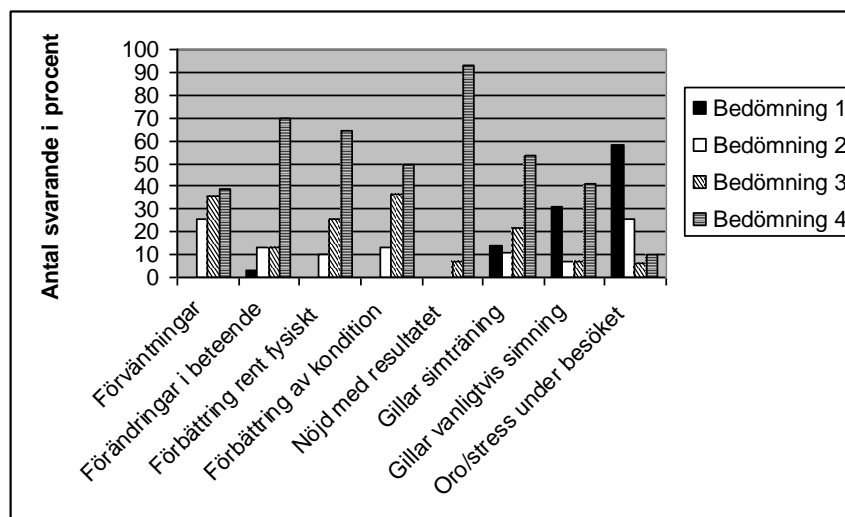
Medianen för svaren på frågorna om förändring i hundens beteende och förbättring av hunden rent fysiskt, är fyra, således den högsta bedömningen (se tabell 1). Även på frågan om hur nöjda hundägarna är med resultatet av simträningen blir resultatet av medianen fyra. Medianen för frågan om hur höga förväntningar hundägarna hade på simträningen från början blir en trea.

Tabell 1. Hur hundägarna har bedömt sina upplevelser om simträningen och dess effekter på hunden visat i antal svarande per totalt antal svarande av varje fråga. Medianen visar den genomsnittliga bedömningen på varje fråga.

Ägarnas upplevelser	1	2	3	4	Median
Förväntningar	0/31	8/31	11/31	12/31	3
Förändringar i beteende	1/30	4/30	4/30	21/30	4
Förbättring rent fysiskt	0/31	3/31	8/31	20/31	4
Förbättring av kondition	0/30	4/30	11/30	15/30	3,5
Nöjd med resultatet	0/30	0/30	2/30	28/30	4
Gillar simträning	4/28	3/28	6/28	15/28	4
Gillar vanligtvis simning	9/29	2/29	6/29	12/29	3
Oro/stress under besöket	18/31	8/31	2/31	3/31	1

Av de hundägare som har svarat på enkäten anser 70 procent att deras hundar i mycket hög grad har förändrat sitt beteende efter simträningen och 64,5 procent att hundarna i mycket hög grad har förbättrats rent fysiskt (se figur 1). Hälften av hundägarna upplever att hundens kondition har förbättrats i mycket hög grad och 37 procent i ganska hög grad. Hundägarnas förväntningar på simträningen varierar, där 25,8 procent trodde att hunden skulle förbättras i liten grad, 35,5 procent i ganska hög grad och 38,7 procent i mycket hög grad. Vidare uppger 93 procent av hundägarna att de är nöjda med resultatet i mycket hög grad.

De flesta av hundägarna (58 procent) upplever inte alls att deras hundar blir stressade eller oroliga under simträningsbesöket. Detta kan jämföras med 10 procent som upplever att deras hundar blir stressade eller oroliga under besöket i mycket hög grad. En av dessa beskriver att hunden ”har simmat över tjugo gånger och hatar det fortfarande”. En annan uppger att hunden ”skakar, stressbajsar och gnäller”. Den tredje hundägaren uppger att hunden i själva verket inte kan ”komma in till badet fort nog”.

Figur 1. Hur hundägarna har svarat på frågorna om utvärdering av simträningen presenterat i antal procent svarande per bedömning och fråga.

Ungefär hälften av hundarna har ingen tidigare erfarenhet av simning (52 procent). Av de hundar som har tidigare erfarenhet (48 procent) uppges 79 procent gilla simträning i mycket hög grad och de övriga antingen i ganska hög grad eller i liten grad. Av de hundar som inte har någon tidigare erfarenhet av simning har 29 procent uppgetts inte alls tycka

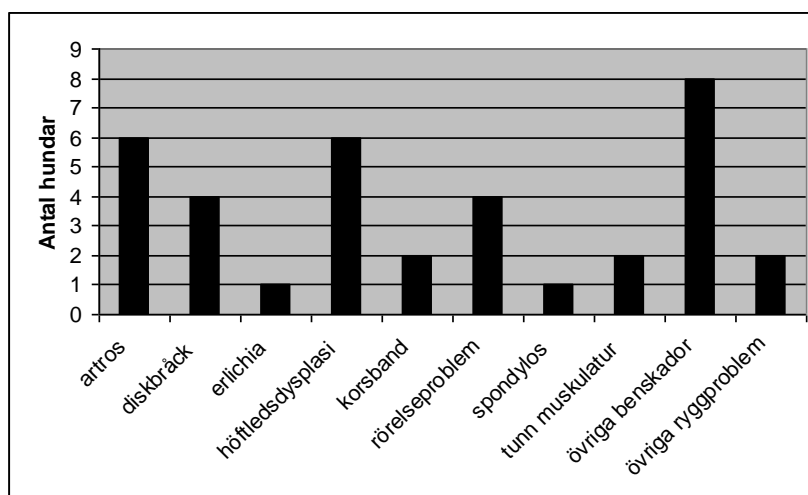
om simträning och lika många att de gillar det i ganska hög grad respektive i mycket hög grad. Angående om hunden gillar simning vanligtvis respektive om hunden gillar simträning svarade 27 hundägare på båda frågorna. Av dessa hundägare upplever tio (37 procent) att hunden både gillar simträning och att simma vanligtvis i mycket hög grad. Två av hundägarna (7,4 procent) anger att hunden inte alls gillar vare sig simträning eller att simma vanligtvis. Det finns också två hundägare som upplever att hunden vanligtvis gillar simning lite, men däremot simträning i mycket hög grad respektive i ganska hög grad.

Av de tre hundar som upplevs som mycket stressade och oroliga under besöket är det bara en av dem som upplevs inte tycka om simträning alls. Övriga två uppges gilla simträning i mycket hög grad respektive i ganska hög grad. En av hundarna som upplevs som stressad och orolig i mycket hög grad är också samma hund som uppges inte kunna komma in till badet fort nog. Av de 18 hundar som inte alls upplevs som stressade och oroliga under besöket uppges elva gilla simträning i mycket hög grad.

3.2 Hur hundägare upplever att hundens fysiska hälsa påverkas av simträning

Resultatet av enkätsvaren visar att 22 av 31 hundar (71 procent) är av större raser. Resten av hundarna är antingen små hundar eller mellanstora hundar. Åldersfördelningen på hundarna är relativt jämn, där 16 av hundarna (52 procent) är över tio år gamla och resterande under tio år gamla. Endast en hund i denna studie är under ett år gammal.

Artros och höftledsdysplasi tycks vara de mest frekvent förekommande orsakerna till varför hundarna har fått börja simträna (se figur 2). För flera av hundarna uppgavs mer än en bakomliggande orsak. Av de hundar som har artros uppges tre ha förbättrats fysiskt efter simträningen i mycket hög grad, två i ganska hög grad och en hundägare har inte svarat. Av hundarna som har höftledsdysplasi anges fyra ha förbättrats fysiskt efter simträningen i mycket hög grad och de andra två i ganska hög grad. Vissa hundar har rörelseproblem som hundägarna hoppas att simträningen ska kunna underlätta.

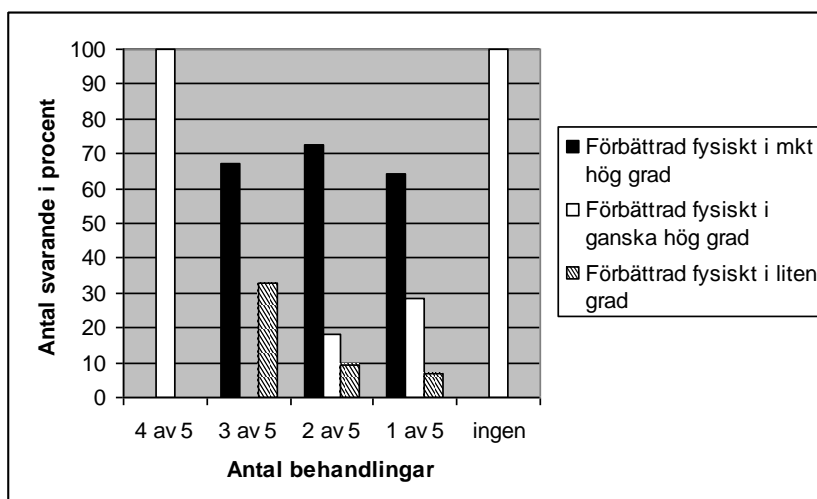
Figur 2. Antalet hundar med en viss sjukdom eller skada som bakomliggande orsak till varför de har fått börja med simträning. Flera av hundarna förekommer i mer än en kategori.

Av de 31 svarande hundägarna upplever 22 (71 procent) att hunden inte har fått problem efter simträningen, dock uppger flera att hunden har varit mycket trött efter simpasset. Det

är nio av 31 hundägare (29 procent) som upplever att hunden har fått problem efter simpassen, där bland annat 7 hundägare uppger att hunden har fått träningsvärk. Andra problem som har förekommit i enstaka fall är bland annat kräkningar och diarré.

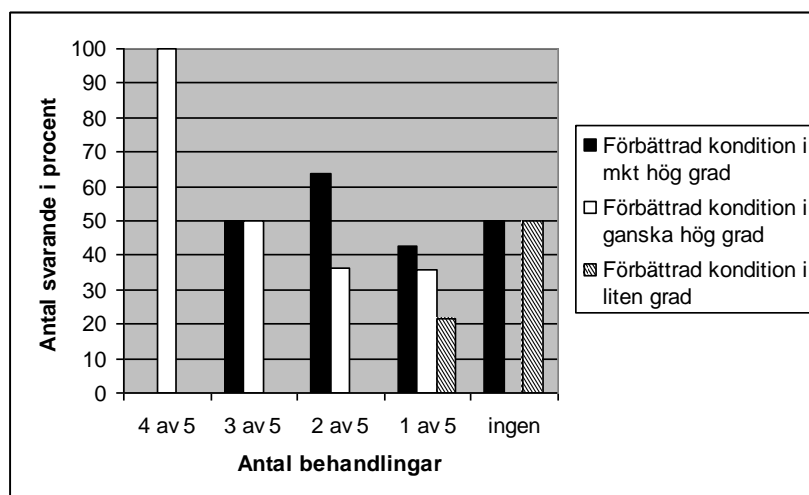
På frågan om den dagliga aktiviteten med hunden har påverkats i samband med simträningen svarar 18 av 31 hundägare (58 procent) att den inte har påverkats och två (6,5 procent) att den minskas samma dag som hunden simtränas. Den dagliga aktiviteten har ökats för elva av 31 hundar (35,5 procent) och åtta av ägarna menar att det är på grund av att hunden orkar mer nu än tidigare.

Alla hundar på Aktiv Hund får massage och stretching efter simpassen. De flesta av hundarna (93,5 procent) har dessutom fått andra behandlingar utöver simträningen, vilket kan vara övningar att göra hemma, akupunktur, laser, ultraljud samt simträning med jetstream. De flesta av hundarna har fått en eller två behandlingar utöver simträningen, 14 (45 procent) respektive elva hundar (35,5 procent). Den hundägare vars hund har fått fyra av fem behandlingar utöver simträningen, anger att hunden har förbättrats fysiskt i ganska hög grad, vilket även de två hundägare vars hundar inte har fått någon ytterligare behandling utöver simträningen har svarat (se figur 3). Av de hundar som har fått en eller två behandlingar utöver simträningen uppges majoriteten (64,3 procent respektive 72,7 procent) ha förbättrats fysiskt i mycket hög grad.

Figur 3. I hur hög grad hundägarna upplever att deras hundar har förbättrats rent fysiskt i relation till hur många behandlingar de har fått utöver simträningen, visat i antal procent svarande (där alternativ "inte alls förbättrad" inte visas då ingen hundägare har uppgett detta som svar).

Den hundägare vars hund har fått fyra av fem behandlingar utöver simträningen uppger att hundens kondition har förbättrats i ganska hög grad (se figur 4). De två hundar som inte har fått någon behandling utöver simträningen anses ha förbättrats konditionsmässigt i mycket hög grad respektive i liten grad. De hundägare vars hundar har fått en behandling utöver simträningen ger relativt spridda svar där 42,8 procent anger att hundens kondition har förbättrats i mycket hög grad, 33,3 procent att hundens kondition har förbättrats i ganska hög grad och 21,4 procent att hundens kondition har förbättrats endast i liten grad.

Figur 4. I hur hög grad hundägarna upplever att konditionen på deras hundar har förbättrats i relation till hur många behandlingar de har fått utöver simträningen, visat i antal procent svarande (där alternativ "inte alls förbättrad" inte visas då ingen hundägare har uppgett detta som svar).

Av de 30 hundägare som svarade på frågan om hur nöjda de var med resultatet av simträningen, svarade 28 (93,3 procent) att de var nöjda med resultatet i mycket hög grad och resterande två (6,7 procent) att de var nöjda med resultatet i ganska hög grad. Av de två som svarade att de var nöjda med resultatet i ganska hög grad hade hundarna fått en respektive två behandlingar utöver simträningen.

På frågan om i hur hög grad som hundägarna anser att hundarna har förbättrats rent fysiskt samt konditionsmässigt ges en del beskrivande kommentarer, såsom att hunden inte "hade varit i livet idag om han inte fått denna möjlighet", att hunden nu "kan hoppa ner från sängen och gå i trappor, det gick inte förut" och att hunden nu "hoppar upp i soffan av sig själv". En hundägare uppger att hunden "var svår att få trött förut, men nu är det nästan omöjligt". Andra kommentarer som ges fysiskt om hundarna är bland annat att de nu "rör sig normalt", har "återhämtat förlorad muskelmassa", har "jämnare muskelmassa", "ingen stelhet i lederna", att "svullnaden har gått ner på armbågarna", att hundarna är "piggare i kroppen", "rörligare", "smidigare", "haltar nästan aldrig" och "orkar gå längre". Flera uppger att de genom simträningen "har fått en helt annan hund". Av de hundägare som har angett att hundens kondition har förbättrats i liten grad uppger två att det beror på att hunden redan från början hade bra kondition och en att hunden inte har simtränts tillräckligt länge för att det ska gå att uttala sig om resultatet.

3.3 Hur hundägare upplever att hundens beteende påverkas av simträning

Kommentarer som hundägarna har gjort i samband med svaren på frågan om i hur hög grad hundens beteende har förändrats är bland annat att hunden känns som om den vore "flera år yngre", "mer lekfull", "mer positiv", "vill busa oftare", "bättre självförtroende" och "tar första steget till lek". En hundägare uppger att hunden blev mindre reserverad. En annan uppger att hunden är lugn när den inte har ont. En tredje hundägare uppger att hunden nu tar plats på ett bra sätt. En hund uppges bara vilja gå ut för att göra sina behov när den mår dåligt och sover i övrigt. På frågan om det märks någon skillnad på hundens smärta idag har nio hundägare (29 procent) svarat att de aldrig har upplevt att hunden har visat smärta, jämfört med tio hundägare (32 procent) som upplever att hunden idag inte

längre visar någon smärta (se tabell 4). Åtta hundägare (26 procent) uppger istället att hunden har mindre smärta idag, jämfört med tidigare och fyra hundägare (13 procent) upplever att det inte har blivit någon skillnad i hundens smärta. Av 30 hundägare som svarat på frågan om hundens medicinering är det sex hundar (19 procent) som medicineras idag och fyra hundar (13 procent) som får medicin vid behov.

Tabell 4. Om det märks någon skillnad på hundens smärta idag jämfört med innan simträningen.

Grad av smärta	Antal hundar	Procent
Har aldrig visat smärta	9	29 %
Ingen skillnad	4	13 %
Mindre smärta	8	26 %
Ingen smärta alls idag	10	32 %

Positiv skillnad i hundens humör upplevs av 22 hundägare (71 procent) (se tabell 5) och dessa anger bland annat att hunden är gladare och piggare. En hundägare uppger att hunden ”alltid varit positiv, det gör att man lätt luras att tro att hon bara haft lite ont, nu ser man att det inte var så”. En annan uppger att hunden är ”smärtfri, vi har tillbaka vår busige kille som hittar på lite bus med de andra” och att hunden är ”först iväg på promenader”.

Tabell 5. Om det märks någon skillnad på hundens humör idag jämfört med innan simträningen.

Grad av skillnad i humör	Antal hundar	Procent
Ingen skillnad	9	29 %
Positiv skillnad	22	71 %

Resultaten från frågan om hunden vanligtvis är lekfull jämfördes med tabell 5, om det har skett någon skillnad i hundens humör, och sammanställdes i tabell 6. Den visar att de flesta av hundägarna som har angett att de normalt upplever sina hundar som mycket lekfulla upplever att hundarnas humör har förändrats positivt till följd av simträningen. Kommentarer som de har gett om detta angående sin hund är till exempel att den är ”mer med”, ”uppmanar till aktivitet”, ”mer framåt”, ”mer alert”, ”mer positiv”, ”kan röra sig lättare” och är ”mycket mer busig”.

Tabell 6. Graden av hundens lekfullhet jämfört med skillnad i hundens humör efter simträningen.

Lekfullhet	Antal hundar	Procent	Positiv skillnad i humör	Procent
Mycket lekfull	24	77,4 %	17 av 24	71 %
Lekfull ibland	6	19,4 %	5 av 6	83 %
Inte alls lekfull	1	3,2 %	0 av 1	0 %

4. Diskussion

Resultatet av denna studie pekar på att simträning har positiv påverkan på hundars fysiska hälsa samt på deras beteende. Många hundägare upplever en mer positiv hund och en hund som orkar mer i vardagen efter det att de har börjat med simträning. Ur etologi och djurskyddssynpunkt har det varit viktigt att se hur hundarna mår i samband med simträning både genom att studera deras fysiska hälsa och genom att studera deras beteende. Ofta hänger dessa delar ihop men inte alltid, eftersom en hund många gånger maskerar sin smärta (Hellyer et al., 2007). Ett talande exempel är ett av enkätsvaren där hundägaren

beskriver att hunden ”alltid varit positiv, det gör att man lätt luras att tro att hon bara haft lite ont, nu ser man att det inte var så”.

Alla hundägare visar sig vara nöjda med resultatet av simträningen, detta trots att inte alla hade så höga förväntningar på simträningen från början. Hundägare med höga förväntningar på simträning kan antas vara mer kapabla att vilja tolka in ett bra resultat hos hunden än hundägare med låga förväntningar, även om detta resultat inte sker fullt ut. Denna studie visar dock att oavsett tidigare förväntningar så är samtliga hundägare som har deltagit i denna studie nöjda med resultatet av simträningen.

4.1 Hur hundägare upplever att hundens fysiska hälsa påverkas av simträning

Den spridda åldern på hundarna i denna studie tyder på att de problem som leder till att hundägare låter sina hundar börja simträna inte enbart är åldersrelaterade. Detta visar på simträningens många fördelar för olika hundar, oavsett om de är hårt arbetande eller åldrande, precis som Canapp beskrivit (2007). Många gånger handlar det om skador där simträningens syfte är att återföra hunden till ett normalt liv, men i flera fall handlar det istället om kroniska problem, som till exempel höftledsdysplasi, vilket medför att simträningen kan komma att bli en del av hundarnas liv en lång tid framöver. Höftledsdysplasi är den vanligaste diagnostiserade ortopediska sjukdomen hos större hundraser (Jandi & Schulman, 2007). I denna studie är majoriteten av hundarna större raser och en av de vanligaste bakomliggande orsakerna till varför hundar får börja med simträning är höftledsdysplasi. Majoriteten av hundarna i Jandi och Schulmans (2007) studie som opererats för korsbandsruptur visade sig även ha höftledsdysplasi eller tecken på höftledsdysplasi. Det har även visat sig att hundar med höftledsdysplasi ofta utvecklar artros (Lust et al., 1985). De bakomliggande orsaker som tycks vara vanliga i denna studie, för att låta hunden börja simträna, skulle således kunna förklara majoriteten av hundarna är av större raser.

Hundägarna vars hundar har höftledsdysplasi, artros eller båda delarna upplever alla att hunden har förbättrats fysiskt i mycket hög grad eller i ganska hög grad, vilket till exempel visar sig i att hundarna orkar gå längre, är piggare, mer rörliga samt mindre halta. Detta stämmer väl överens med en studie som gjordes på människor med artros, där simträningen ökade rörligheten och även minskade smärta före och efter motion (Silva et al., 2008).

Majoriteten av hundarna i denna studie upplevs ha förbättrats fysiskt i mycket hög grad, vilket till exempel beskrivs med att de rör sig normalt, inte längre visar stelhet, är piggare i kroppen, kan gå i trappor igen och kan hoppa upp och ner från möbler igen. Detta kan jämföras med tidigare studier där simträning har visat sig ge mer rörlighet, minskad smärta och förbättrad ledfunktion (Marsolais et al., 2002, 2003; Silva et al., 2008). Vissa hundar uppges få simma på grund av tunn muskulatur, till exempel till följd av en operation. Flera av hundägarna upplever att hunden har fått mer och jämnare muskulatur i samband med simträningen. Simträning har visat sig vara bra för att träna upp svaga muskler, både med tanke på motståndet i vattnet och med tanke på att simträning ger en liksidig träning av benen (Edlich et al., 1987; Monk, 2007; Holmgren et al., 2008). Ytterligare motstånd i vattnet görs med hjälp av jetstream, vilket många av hundarna i denna studie använder. En hundägare, vars hund har artros uppges att svullnaden på hundens armbågar har gått ner, vilket kan vara en följd av det hydrostatiska trycket från vattnet som har visat sig kunna ha en reducerande effekt på svullnader (Edlich et al., 1987; Levine et al., 2004).

Simträningens effekt på hundarnas kondition varierar enligt hundägarna mellan att ha förbättrats lite till att ha förbättrats i mycket hög grad, vilket ändå tyder på att konditionen i någon utsträckning har påverkats. Detta upplever hundägarna till exempel genom att hunden orkar mer, orkar gå längre och är svårare att få trött. Simträningen är känd för att vara en bra träningsform, både för att den är skonsam och för att man under ett simpass gör av med mer energi än under en löprunda (Edlich et al., 1987; Monk, 2007). Detta kan förklara varför även de hundägare som uppger att hunden hade god kondition redan från början ändå upplever en skillnad i hundens kondition i samband med simträningen. Att hundens kondition har förbättrats är även det ett tecken på att hundens fysiska hälsa har förbättrats, eftersom dessa två delar på många sätt kan sägas hör ihop. En hund som mår dåligt fysiskt skulle förmodligen inte uppvisa tecken på att vilja röra sig mer om den inte har gjort det innan.

Något som skulle kunna visa att hundens fysiska hälsa och kondition hör ihop är huruvida hundens vardagliga aktiviteter har påverkats i samband med simträningen. I det här fallet uppger majoriteten dock att de vardagliga aktiviteterna inte har påverkats. Om det beror på att ägarna har begränsad tid för hundarna oavsett hundarnas kondition och fysiska hälsa, eller att de upplever att hundarna trots simträning inte klarar mer aktiviteter än vanligt, går inte att säga. Däremot uppger många av dem som har ökat hundens vardagliga aktiviteter i samband med simträningen att det beror på att hunden orkar mer idag. Det är ändå ett tecken på att simträning har möjlighet att höja hundars livskvalitet, eftersom mer ork hos hundarna leder till att de kan aktiveras mer i vardagen. Att återställa hundens funktion och livskvalitet är, som tidigare forskare har påtalat, simträningens mål (Levine et al., 2005).

De flesta av hundarna har fått behandlingar utöver simträningen i form av övningar att göra hemma, akupunktur, laser, ultraljud eller användning av jetstream. Medvetenhet måste därför finnas att det av den anledningen fanns fler faktorer som kunde påverka hundarnas resultat. Den gemensamma nämnaren för alla hundar är dock simträningen och i jämförelse med de andra behandlingsmetoderna har simträningen skett med jämnast intervall. De övriga behandlingsmetoderna har givits vid behov. Detta gäller inte jetstream, men det bör inte föranleda till tvivelaktigheter angående resultatet av simträningen då jetstream måste anses höra till simträningen. Det förelåg även en risk för att de hundägare vars hundar hade fått behandlingar utöver simträningen skulle kunna vara allmänt bättre inställda till simträningen och dess resultat på grund av att rehabiliteringen innehållit fler faktorer. Resultaten av denna studie tyder dock inte på att behandlingar utöver simträningen har påverkat hundägarnas bedömningar, eftersom de överlag anser att hundarna har förbättrats både fysiskt och konditionsmässigt i hög grad. Antalet ytterligare behandlingar utöver simträningen tycks heller inte ha något samband med hur pass nöjda hundägarna är med resultatet av simträningen.

De flesta av hundägarna upplever inte några problem eller komplikationer av simträningen, annat än att hunden kan bli mycket trött efter simpasset. Vissa hundägare upplever att hunden kan ha träningsvärk efter simträningen. I de fall där hundar har kräks eller fått diarré är orsaken oklar. Det går således inte att uttala sig om ifall detta skulle bero på tillfällig kontaminering av bassängen (Levine et al., 2004; Molyneux, 2004), stress eller på att hunden har svårt för mycket vatten. I vilket fall tycks inte komplikationer vara vanligt förekommande efter simträning. Många av hundarna i denna studie är också äldre och studier har visat att extra försiktighet bör tas med bland annat åldrande hundar under simträning (Monk, 2007), men inte heller här tycks detta vara ett problem för hundarna i denna studie.

4.2 Hur hundägare upplever att hundens beteende påverkas av simträning

Denna studie visar att simträning kan ha positiv effekt på hundars beteende. Detta eftersom majoriteten av hundägarna i hög grad upplever en förändring i hundens beteende samt humör och uppger att förändringen är av det positiva slaget. Mer än hälften av hundägarna upplever att hundens smärta har minskat eller försvunnit helt till följd av simträningen. Hundar ändrar sitt beteende vid smärta (Hellyer et al., 2007), vilket kan förklara varför hundägarna upplever en skillnad i beteende hos hunden i samband med att smärtan försvinner. Sömnsvårigheter, tillbakadragenhet, rastlöshet och minskad aktivitetsnivå är några av de sätt som smärta kan visa sig på hos hund (Hellyer et al., 2007; Wiseman-Orr et al., 2004), vilket också stämmer väl in på hundarna i denna studie. Att beteendet har förändrats till det positiva hos hundarna talar därför för att dessa förändringar har skett i samband med att smärtan har minskat. Att simträning kan ha en smärtlindrande effekt samt leda till positiv förändring i beteende finns även beskrivet på människor där en studie, gjord på kvinnor med sömnsvårigheter till följd av fibromyalgi, visade att simträning hade en positiv inverkan på kvinnornas livskvalitet, att smärtan minskade och att kvinnorna sov bättre (Fernandes de Melo Vitorino et al., 2006).

En annan intressant iakttagelse är upplevelserna av hundarnas normala lekfullhet, där de flesta av de hundägare som normalt upplever sina hundar som lekfulla ändå anser att hundarnas humör har förändrats positivt till följd av simträningen. Om detta beror på att hunden trots sin normala lekfullhet ändå har upplevt smärta som nu har minskat till följd av simträningen är svårt att avgöra. Möjligheten till detta finns dock med tanke på att hundar kan vara skickliga på att maskera smärta (Hellyer et al., 2007). Resultaten pekar i vilket fall på att simträning kan ha en positiv påverkan på hundars humör.

För vissa av hundarna hör mediciner till vardagen och för andra ges medicin vid behov, men detta behöver inte betyda att simträningen är obetydlig i sammanhanget. Fysisk rehabilitering kombinerat med smärtlindrande läkemedel har nämligen visat sig vara fördelaktigt för att på bästa sätt förhindra smärtupplevelser, och simträning beskrivs som en långsiktig metod för att kunna hantera smärta hos hund (Hellyer et al., 2007).

Ur djurskyddssynpunkt kan det anses vara viktigt att simträningen blir en så positiv upplevelse som möjligt för hunden. Hundrasen skulle naturligtvis kunna ha betydelse för om hunden gillar simträning eller inte, eftersom det är allmänt känt att vissa hundraser har en benägenhet att gilla vatten mer än andra. Dock är raserna i denna studie alltför spridda för att det ska gå att dra några slutsatser av detta. Däremot kan hundarnas tidigare erfarenheter av simning tas i åtanke. Hälften av hundarna i denna studie har ingen tidigare erfarenhet av simning. Det skulle kunna leda till att situationen för dessa hundar upplevs som mer stressande än för de hundar som har tidigare erfarenhet av simning. Majoriteten av hundarna som har tidigare erfarenhet av simning uppges gilla simträningen i mycket hög grad, vilket skulle kunna tyda på ett sådant samband. Däremot upplevs majoriteten av de hundar som saknar tidigare erfarenhet antingen uppskatta simträningen i ganska hög grad eller i mycket hög grad, även om fler hundar som saknar erfarenhet inte tycks gilla simträning alls jämfört med de hundar som har tidigare erfarenhet där ingen hund har getts denna bedömning. En liknande jämförelse kan göras mellan huruvida hundens upplevelser av att simma vanligtvis, speglar om hunden gillar simträning. Även om skillnaden inte är jättestor tyder det ändå på att det är fler av de hundar som vanligtvis gillar att simma som tycks gilla simträning, än de hundar som vanligtvis inte gillar att simma. Däremot visar det

sig även att vissa av hundarna som inte vanligtvis gillar att simma ändå uppskattar simträningen i hög grad. Slutsatsen som skulle kunna dras av detta är att det inte är omöjligt att en hund utan tidigare erfarenhet kommer att gilla simträningen, men chansen är större att en hund som har tidigare simerfarenhet kommer att göra det. Chansen är också större att en hund som vanligtvis gillar att simma också kommer att gilla simträning. Av denna anledning kan det, precis som Levine et al., (2004) föreslår, vara fördelaktigt att låta hunden vänja sig med simträningssituationen, eventuellt redan innan en planerad operation.

Majoriteten av hundarna upplevs inte alls bli stressade eller oroliga i simträningssituationen och flera uppges istället bli glada och uppspelta av att komma till simbassängen. Över hälften av dessa upplevs vidare tycka om simträning i mycket hög grad. Eftersom det är så pass få hundar som upplevs bli mycket stressad och oroliga och att inte ens alla av dem inte tycks gilla simträning alls, skulle slutsatsen här kunna bli att stress och oro under simträning inte är ett stort problem. Kanske kan det ibland även anses vara befogat att hunden får uppleva en stunds obehag ifall konsekvenserna i slutändan kan leda till bättre livskvalitet för hunden. Dock bör varje tveksamt fall tas på allvar och ifall stressen och oron hos hunden är betydande och inte kan åtgärdas, bör alternativa behandlingsmetoder ses över för sådana hundar (Doyle, 2004; Gross, 200; Monk, 2007).

4.3 Kommentarer om studiedesignen

Att använda sig av en enkätstudie innebär vissa svårigheter, eftersom hundägarna i det här fallet först måste tolka enkätfrågorna och sedan att svaren i sin tur ska tolkas. Detta innebär en process där det finns risk att misstolkningar uppstår från båda håll. Det visade sig bland annat på frågor där svaren från hundägarna inte alltid stämde överens med frågornas syfte.

Andra svårigheter med enkäterna, som upptäcktes i samband med att enkätsvaren samlades in, var till exempel att några av hundägarna på bedömningsfrågorna ändå hade valt att kryssa mitt emellan två svarsalternativ. Ett sätt för att undvika detta hade kunnat vara att ännu mer uttryckligen skriva vid frågan att ett svarsalternativ måste väljas. Detta visar dock på svårigheten att formulera förvalda alternativ som ska passa till alla individer. En del av hundägarna som precis hade börjat simma med sina hundar upplevde för övrigt att de befann sig i ett för tidigt skede av simträningen för att kunna svara på vissa av frågorna. För att undvika detta hade hundarna kunnat väljas ut även med hänsyn till hur länge de hade simtrat. Dessa hundar bedömdes dock vara minst lika intressanta att titta på som de som simtrat under en längre tid, eftersom detta gav ett bredare och mer varierat urval av hundar för att kunna studera effekterna av simträningen, vilket var syftet med denna studie.

Denna studie har gett en översikt på hur simträning påverkar hundars fysiska hälsa och beteende med fokus på hundägars egna upplevelser. Ett intressant tillvägagångssätt för att få mer djupgående forskning på simträningens effekter på hundar i dessa avseenden vore att göra en experimentell studie där hundar kunde delas in i olika grupper beroende på vilken typ av behandling de får. Då skulle en tydligare uppfattning kunna fås om simträningens effekter på hundars fysiska hälsa och beteende, vilket är viktigt i dagens samhälle då simträning och andra alternativmedicinska behandlingar blir allt mer vanliga och efterfrågade (SOU 2001:16).

4.4 Simträning ur ett etologi och djurskyddsperspektiv

Resultatet från denna studie visar att simträning kan ha positiv påverkan på hundars beteende. Hundar som tidigare har haft smärta, har ändrat sitt beteende då smärtan har försvunnit. Ur denna synvinkel bör simträning ses som en god möjlighet för att kunna förbättra en hunds livskvalitet. Med hänsyn till de komplikationer, som tidigare studier har visat kan uppstå i samband med simträning (Edlich et al., 1987; Steiss, 2002; Monk, 2007; Holmgren et al., 2008), skulle personalens kompetensnivå kunna anses utgöra en risk sett utifrån djurskyddssynpunkt. Av denna anledning kan förståelse fås för att simträning i flera länder endast får utföras av personer med minst en veterinär grundutbildning (SOU 2001:16). Denna studie visar dock att komplikationer i samband med simträning inte är vanligt förekommande. Vad detta beror på är däremot svårt att avgöra. Ett bra utvecklat samarbete med veterinärer kan i vilket fall anses vara främjande för verksamheten.

Det är också viktigt att tänka på att vissa hundar kan uppleva simträningen som mycket obehaglig och att fördelarna och nackdelarna med simträningen ibland måste vägas mot varandra så att konsekvenserna för hunden blir de bästa. Slutsatsen ur denna synvinkel blir att om hänsyn tas till hur hunden påverkas av simträningen, kan simträning inte anses utgöra någon fara sett utifrån ett djurskyddsperspektiv.

5. Slutsatser

Denna studie visar att simträning kan ha positiv påverkan på hundars fysiska hälsa samt på deras beteende. Simträning tycks även kunna ha en smärtlindrande effekt, vilket i sin tur kan leda till att hundarnas humör påverkas till det positiva. Det här visar sig i hundägares upplevelser av att hundarna orkar mer i vardagen, är mer positiva och upplevs som mindre tillbakadragna. Detta pekar på att simträning har möjlighet att höja hundars livskvalitet, dels för att smärtan minskar och dels för att mer ork hos hundarna leder till att de har möjlighet att kunna aktiveras mer i vardagen. Komplikationer av simträning var inte vanligt förekommande hos hundarna i denna studie. Detta visar att om hänsyn tas till hur hunden påverkas av simträningen, kan simträning sett utifrån ett djurskyddsperspektiv anses vara fördelaktigt för hundar.

Tack till...

... Kristina Johansson, Lina Andreasson och Lis Björk på Aktiv Hund för ert stöd och hjälp under hela perioden med denna studie.

Tack också till alla hundägare som ställde upp och svarade på enkäten. Utan er hade denna studie aldrig kunnat göras. Tack till min handledare Maria Andersson för alla goda råd.

Referenser

- Canapp, D.A. 2007. Select Modalities. *Clinical techniques in small animal practice* 22, 160-165.
- Doyle, N.D. 2004. Rehabilitation of fractures in small animals: Maximize outcomes, minimize complications. *Clinical Techniques in small animal practice* 19, 180-191.
- Edlich, R.F., Towler, M.A., Goitz, R.J., et al. 1987. Bioengineering principles of hydrotherapy. *Journal of Burn Care Rehabilitation* 8, 580-584.
- Fernandes de Melo Vitorino, D., Bizari Coin de Carvalhob, L. & Fernandes do Pradoc, G. 2006. Hydrotherapy and conventional physiotherapy improve total sleep time and quality of life of fibromyalgia patients: Randomized clinical trial. *Sleep Medicine* 7, 293-296.
- Gross Saunders, D. 2007. Therapeutic Exercise. *Clinical Techniques in small animal practice* 22, 155-159.
- Hellyer, P., Rodan, I. & Brunt, J. et al. 2007. AAHA/AAFP pain management guidelines for dogs and cats. *Journal of Feline Medicine and Surgery* 9, 466-480.
- Holmgren, A., Söderström Lundberg, M. & Rosén, S. 2008. *Fysträning för hund*. Västerås: Ica Bokförlag.
- Impellizeri, J.A., Tetrick, M.A. & Muir, P. 2000. Effect of weight reduction on clinical signs of lameness in dogs with hip osteoarthritis. *Journal of the American Veterinary Medical Association* 216, 1089-1091.
- Jandi, A.S. & Schulman, A.J. 2007. Incidence of motion loss of the stifle joint in dogs with naturally occurring cranial cruciate ligament rupture surgically treated with tibial plateau leveling osteotomy: longitudinal clinical study of 412 cases. *Veterinary Surgery* 36, 114-121.
- Johnson J.A, Austin C. & Breur, G.J. 1994. Incidence of canine appendicular musculoskeletal disorders in 16 veterinary teaching hospitals from 1980 through 1989. *Veterinary and Comparative Orthopaedics and Traumatology* 7, 56-69.
- Kelly, B.T., Roskin, L.A., & Kirkendall, D.T., et al. 2000. Shoulder muscle activation during aquatic and dry land exercises in nonimpaired subjects. *Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy* 30, 204-210.
- Levine, D., Rittenberry, L. & Millis, D.L. 2004. Aquatic Therapy. In: *Canine Rehabilitation & Physical Therapy* (Eds. Millis, D.L., Levine, D. & Taylor, R.A.). Sid 264-276. Philadelphia, London; Saunders.
- Levine, D., Millis, D.L., Marcellin-Little, D.J. 2005. Introduction to veterinary physical rehabilitation. *Veterinary clinics of North America: Small animal practice* 35, 1247-1254.
- Lust, G., Rendano, V.T. & Summers, B.A. 1985. Canine hip dysplasia: Concepts and diagnosis. *Journal of the American Veterinary Medical Association* 187, 638-640.

Marcellin-Little, D.J., Levine D. & Taylor, R. 2005. Rehabilitation and conditioning of sporting dogs. *Veterinary clinics of North America: Small animal practice* 35, 1427-1439.

Marsolais, G.S., Dvorak, G. & Conzemius, M.D. 2002. Effects of postoperative rehabilitation on limb function after cranial cruciate ligament repair in dogs. *Journal of the American Veterinary Medical Association* 220, 1326-1330.

Marsolais, G.S., McLean, S., Derrick, T. & Conzemius, M.G. 2003. Kinematic analysis of the hind limb during swimming and walking in healthy dogs and dogs with surgically corrected cranial cruciate ligament rupture. *Journal of the American Veterinary Medical Association* 222, 739-743.

Molyneux, J. 2004. Hydrotherapy pool – toy or tool? *In Practice* 26, 226-228.

Monk, M.L., Preston, C.A. & McGowan, C.M. 2006. Effects of early intensive postoperative physiotherapy on limb function after tibial plateau leveling osteotomy in dogs with deficiency of the cranial cruciate ligament. *American Journal of Veterinary Research* 67, 529-536.

Monk, M.L. 2007. Hydrotherapy. In: *Animal Physiotherapy* (Eds. McGowan, C., Goff, L. & Stubbs, N.). Sid 187-198. Oxford: Blackwell Publishing.

Prankel, S. 2008. Hydrotherapy in practice. *In Practice* 30, 272-277.

Silva, L.E., Valim, V. & Pessanha, AP.C., et al. 2008. Hydrotherapy versus conventional land-based exercise for the management of patients with osteoarthritis of the knee: A randomized clinical trial. *Physical Therapy* 88, 12-21.

SOU 2001:16. Alternativmedicinska behandlingsmetoder för djur. Stockholm. Januari 2001.

Steiss, J.E. 2002. Muscle disorders and rehabilitation in canine athletes. *Veterinary clinics of North America: Small animal practice* 32, 267-285.

Wiseman-Orr, L.M., Nolan, A.M., Reid, J. & Scott, M.E. 2004. Development of a questionnaire to measure the effects of chronic pain on health-related quality of life in dogs. *American Journal of Veterinary Research* 65, 1077-1084.

Internetsidor:

Nationalencyklopedin 2009. Tillgänglig: <http://www.ne.se/sve/rehabilitering> [2009-03-29]

Bilaga 1: Enkätfrågorna

A. Hundens bakgrund:

1. Hundens namn:

2. Hundens ålder:

3. Hundens ras:

4. Hur motioneras hunden i vardagen? Vilken typ av aktivitet? (ange ungefärlig sammanlagd tid samt vilken typ av aktivitet)

5. Är din hund vanligtvis en lekfull hund? Hur visar det sig? (ex. gillar att leka med leksaker, bära saker etc.)

6. Av vilken orsak rehabiliterar ni hunden (vilken sjukdom/skada och vad beror den på?) Är diagnos ställd av veterinär?

7. Har hunden tidigare medicinerats för sina smärtor? Medicineras hunden för sin smärta idag?

B. Simträningen:

8. Hur kommer det sig att ni valde just simträning? Vad hade du för mål med simträningen? (ex. beteende, fysik, kunna användas till särskild aktivitet etc.)

9. Hur ofta simtränar du med din hund?

10. Har din hund erfarenhet av simning sedan tidigare?

11. Fick hunden vänja sig med vattnet stegvis? I så fall hur?

12. Används leksaker under simträningen? I så fall vilka?

C. Utvärdering av simträningen:

Besvara följande frågor med att ringa in passande alternativ, där 1 = inte alls, 2 = lite, 3 = i ganska hög grad, 4 = i mycket hög grad

13. I hur hög grad tror/trodde du att simträningen skulle kunna förbättra din hunds vardag?

1 2 3 4

14. I hur hög grad upplever du skillnad i hundens beteende efter behandlingen?

1 2 3 4

15. I hur hög grad upplever du att hunden mår bättre rent fysiskt efter behandlingen?

1 2 3 4

16. I hur hög grad upplever du att hundens kondition har förbättrats?

1 2 3 4

17. I hur hög grad är du nöjd med resultatet av simträningen?

1 2 3 4

18. I hur hög grad upplever du att din hund tycker om simträning?

1 2 3 4

19. I hur hög grad gillar din hund att simma vanligtvis?

1 2 3 4

20. I hur hög grad upplever du att hunden är stressad/orolig under besöket?

1 2 3 4

D. Efter simträningen:

21. Upplevdes några problem efter simträningen (ex. smärta, oro, stelhet, hudproblem, svansförlamning etc.) ? I så fall, hur länge varade problemet?

22. Om ni upplever att simträningen har gett positivt resultat, hur snabbt upplevde ni att dessa resultat syntes?

23. Påverkades den dagliga aktiviteten med hunden i samband med simträningen? (ex. ökad motion, andra aktiviteter)

24. Har du även fått övningar att göra hemma med hunden parallellt med simträningen? I så fall vilka?

25. Märks det någon skillnad på hundens smärta idag? I så fall hur?

26. Märks det någon skillnad på hundens humör idag? I så fall hur?

27. Saknade ni något i simträningen eller önskar ni att simträningen kunde förbättras på något sätt?

Övriga synpunkter?